

Příloha:

U břehů řek Babylonských

1. U břehů řek babylonských

často jsem já sedával.

Tam jsem slzou sytil zemi,

tam jsem tišil krutý žal

2. a na tebe, Sione můj,

v lásce jsem si vzpomínal.

Čím něžnější bylo snění

tím hořčeji jsem zaplakal.

3. Odhodiv sváteční šaty,

pracovní jsem oblékal

a svou lyru v nitro vrby

pečlivě jsem uschoval.

4. V naději té jsem ji skrýval,

že k tobě znít bude dál,

neboť v srdce poraněné

lásky šíp mi pronikal.

5. Prosil jsem, aby mne zabil

když už hrud' mi rozdíral,

že bych raději v plen ohni

celou svoji bytost dal.

6. Nyní už jsem chápal ptáka,

který v ohni dokonal.

Já sám v sobě umíraje,

V tobě jsem zas ožíval.

7. V sobě pro tebe já zmíral,

díky tobě z mrtvých vstal,

neboť v myšlenkách na tebe

hynu a zas žiji dál.

8. Cizinci se radovali,
když jsem zajatcem se stal.

9. Chtěli poznat moje písňě,
v nichž jsem Sion opěval.

Zpívej hymnu o Sionu,
Ať známe tu chválu chval.

10. Kterak mohu v cizí zemi,
kde radost pláč vystřídá
o Sionu hymnu zpívat,
když mám v srdci pouze žal?

Sionu bych se teď zřekl,
Kdybych chválu zazpíval.

11. Kéž můj jazyk zdřevěněl by,
kéž bych řeči postrádal
kdybych tu měl zapomenout
na vše, co jsi mi kdy dal.

12. Sione, při ratolestech,
jež Babylon rozdával,
Ať pravici svoji ztratím

Jak vše, co jsem miloval,
13. nevzpomenu-li na tebe,
na radost, již jsi mi dal
a budu-li slavit svátek
aniž bych tě k němu zval.

14. Ó, ty dcero Babylonu,
nešťastná a ubohá,
oč naopak šťastnější je
ten, na nějž jsem spoléhal,
že tě stihne tímtež trestem,
který z ruky tvé jsem bral.

15. a jenž spojí svoje děti

se mnou, jenž tě oplakal
u pevné záštity Krista,
s nímž teď ubírám se dál.¹

Debetur soli gloria vera Dea

ROMANCE

O EVANGELIU „IN PRINCIPIO ERAT VERBUM“

1. OHLEDNĚ NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE

Na počátku přebývalo
Slovo a v Bohu žilo,
v němž své štěstí
nekonečné vlastnilo.
Totéž Slovo bylo Bohem,
který se nazýval počátkem;
přebýval v počátku,
a počátek neměl.
Byl samotným počátkem;
proto se mu jej nedostávalo;
Slovo se jmenuje Syn,
který se z počátku zrodil.
Má jej stále počatého,
a stále jej počínal;
dává mu stále svou podstatu
a stále si ji podržuje.
A tak sláva Syna
je ta, kterou měl v Otcí,
a všechnu slávu Otec
v Synu vlastnil.
Jako milovaný v milujícím,

jeden ve druhém přebýval,
a ona láska, která je sjednocuje,
v tomtéž se shodovala
s jedním i s druhým
v rovnosti a hodnotě.
Tři Osoby a jeden milovaný
mezi všemi třemi byl,
a jedna láska ve všech
je činila jedním milující;
a milující je milovaný,
v němž každý žil;
takže bytí, které tři (osoby) vlastní,
každá z nich vlastnila,
a každá z nich miluje,
tu, která měla toto bytí.
Toto bytí je každá z nich,
a toto jediné je sjednocovalo
v nevýslovném poutu,
které nebylo možné vyjádřit;
proto byla nekonečná
láska, která je sjednocovala,
neboť láska, čím víc sjednocuje,
tím víc lásky působila.

2. O SDÍLENÍ TŘÍ OSOB

V oné nesmírné lásce,
která z obou vycházela,
slova velkého obdarování
pronesl Otec k Synu,
tak hluboké rozkoše,
že jim nikdo nerozuměl;
pouze Syn se z toho těšil,

jenž je ten, komu to náleželo;
avšak to, čemu se dá porozumět,
takto říkal:

– Nic mě netěší, Synu,
mimo tvou společnost;
a pokud mě něco těší,
v tobě samém jsem to chtěl.
Ten, kdo se ti více podobá
mě více uspokojil,
a ten, kdo ti v ničem není podobný,
ve mně nenašel nic.
V tobě samém se mi zalíbilo,
ó, živote mého života!
Jsi světlem z mého světla,
jsi mou moudrostí,
podobou mé podstaty,
v níž se mi velmi zalíbilo.
Tomu, kdo si tě zamiluje, Synu,
sebe sama bych dal,
a láska, kterou v tobě mám,
tutéž bych do něj vložil,
protože si zamiloval
toho, jehož jsem měl tak rád.

3. O STVOŘENÍ

Snoubenku, která by tě milovala,
můj Synu, chtěl bych ti dát,
která by si pro tvou hodnotu zasloužila,
být v naší společnosti,
a jíst chléb u jednoho stolu,
aby poznala dobra,
která jsem v takovém Synovi měl,

a aby se těšil se mnou
z tvého půvabu a svěžesti.
– Mnohokrát ti děkuji, Otče,
– odpověděl mu Syn –;
snoubence, kterou bys mi dal,
dal bych svůj jas,
aby skrze něj viděla,
zač můj Otec stál,
a jak bytí, které vlastním,
jsem z jeho bytí přijal.
Sevřel bych ji ve svém náručí
a ve tvé lásce by se roznítla,
a věčnou rozkoší
by velebila tvou dobrotu.

4. POKRAČUJE

– Ať se tedy stane – řekl Otec –,
neboť tvá láska si to zasloužila;
a v tomto výroku, jenž pronesl,
svět stvořil,
palác pro snoubenku,
učiněný ve velké moudrosti;
jenž ve dvě komnaty,
horní a dolní rozdělil;
dolní z rozdílů
nekonečných sestavil;
avšak horní ozdobil
obdivuhodnými drahokamy.
Aby poznala snoubenka
Snoubence, kterého měla,
v horní umístil
andělskou hierarchii;

avšak lidskou přirozenost
do dolní vložil,
neboť ve svém složení
měla trochu nižší hodnotu.
A třebaže bytí a místa
tímto způsobem rozdělil,
všichni jsou jedno tělo
snoubenky, o níž řekl:
že láska samotného Snoubence
z nich učinila snoubenku.
Ti nahoře vlastnili
Snoubence v radosti,
ti dole v naději
víry, kterou jim vléval,
když jim říkal, že jednou
je povýší,
a že onu jejich nízkost
on pozvedne
tak, že nikdo
již ji nepotupí,
protože ve všem podobný
se jim on učiní,
a cele se jim vydá,
a s nimi bude přebývat,
a že Bůh bude člověkem,
a člověk bude Bohem,
a bude se s nimi stýkat,
jíst a pít,
a že s nimi neustále
on sám zůstane,
dokud se nestráví
tento věk, jenž probíhal,

kdy se budou společně těšit
ve věčné melodii,
protože byl hlavou
snoubenky, kterou měl,
s níž by všechny členy
spravedlivých spojil,
kteří jsou tělo snoubenky,
kterou by držel
ve svých pažích něžně
a tam jí svou lásku dal;
a že tak spojeni v jedno
k Otci by ji pozvedl,
kde by se toutéž rozkoší,
kterou se Otec těší, těšili;
takže, jako Otec a Syn
a ten, který z nich vycházel,
jeden žije v druhém,
tak i snoubenka by byla
do svého Boha pohroužena
a život Boha by žila.

5. POKRAČUJE

S touto velkou nadějí,
která jim shůry přicházela,
odpor ke svým strádáním
snesitelnějším se jim stával;
avšak dlouhé očekávání
a touha, která rostla,
těšit se se svým Snoubencem
je neustále skličovala;
proto v modlitbách,
vzdycháních a agónii,

se slzami a nářky
jej prosili nocí i dnem,
aby se již rozhodl
dát jim svou společnost.
Jedni říkali: ó, kéž by nastala
v mém čase radost!
Jiní: skonči, Pane;
toho, kterého máš poslat, pošli.
Jiní: ó, kéž bys již roztrhl
ona nebesa, a viděl bych
na vlastní oči, jak sestupuješ,
a můj pláč by ustal!
Dejte rosu, oblaka shůry,
neboť země si to žádala,
a rozněť již zemi,
která nám trny plodila,
a ať vydá onen květ,
jímž by rozkvetla!
Jiní říkali: ó, šťastný,
kdo by v onom čase byl,
že by si zasloužil vidět Boha
očima, které měl,
a dotýkal se jej svými rukama,
a byl v jeho společnosti,
a těšil se z tajemství,
která by tehdy rozvinul!

6. POKRAČUJE

V oněch a jiných prosbách
uplynulo velmi mnoho času;
avšak v posledních letech
horlivost velmi rostla,

když starý Simeon
v touze se rozněcoval,
a prosil Boha, aby mu ráčil
dopřát spatřit tento den.
A tak Duch svatý
dobrému starci odpověděl,
že mu dává své slovo,
že neužítí smrti,
dokud by nespatriil život,
jenž by shůry sestoupil,
a že on do svých vlastních rukou
samotného Boha vezme,
a bude jej držet ve svém náručí,
a k sobě jej přivine.

7. POKRAČUJE VTĚLENÍ

Poněvadž již přišel čas,
v němž se slušelo, aby se zaplatilo
výkupné za snoubenku,
která pod těžkým jhem otročila
onoho dávného zákona,
který jí Mojžíš dal,
Otec s něžnou láskou,
takto promluvil:
– Nuže, vidíš, Synu, že tvou snoubenku
jsem k tvému obrazu učinil,
a v tom, v čem se ti podobá,
se s tebou velmi shoduje;
avšak liší se tělem,
které v tvém prostém bytí není.
V dokonalých láskách
se vyžaduje tento zákon:

aby se učinil podobným
milující tomu, koho má rád;
takže větší podoba
větší rozkoš obsahuje;
která by bezpochyby, ve tvé snoubence
velice vzrostla,
kdyby tě viděla podobného
(i) tělem, které má.
– Mou vůlí je (ta) tvoje,
– Syn odpověděl –,
a sláva, kterou mám,
spočívá v tom, že tvá vůle je má;
a mně přijde vhod, Otče,
co tvá vznešenost řekla,
protože tímto způsobem
by bylo více vidět tvou dobrotu;
bude vidět tvá velká moc,
spravedlnost a moudrost;
půjdu ji zvěstovat světu,
a zprávu mu dám
o tvé kráse a sladkosti
a o tvé svrchovanosti.
Půjdu hledat svou snoubenku,
a na sebe vezmu
její námahy a strádání,
jimiž tolik trpěla;
a aby měla život,
zemřu pro ni,
a když ji vytáhnu z jezera
tobě ji vrátím.

8. POKRAČUJE

Tehdy zavolal jednoho archanděla,

kterému se říkalo svatý Gabriel,
a poslal ho k jedné panně,
která se jmenovala Maria,
s jejímž souhlasem
se tajemství stalo;
v němž Trojice
oděla Slovo tělem;
a třebaže tři konají dílo,
v jediném se dělo;
a Slovo se vtělilo
v lůně Mariině.

A ten který měl pouze Otce,
již měl také Matku,
třebaže ne jakoukoli,
která by z muže počala,
neboť (jen) z jejího nitra
své tělo přijal;
proto Synem Božím
a (Synem) člověka se zval.

9. NAROZENÍ

Poněvadž již přišel čas,
v němž se měl narodit,
tak jako zasnoubený
ze svého lože vstal,
v objetí se snoubenkou,
kterou ve svých pažích nesl,
jehož půvabná Matka,
do jesliček vložila,
mezi zvířata,
která tam v té době byla.
Lidé zpívali písně,

andělé melodie,
v oslavě zasnub,
k nimž mezi těma dvěma došlo;
avšak Bůh v jesličkách
tak plakal a naříkal,
že to byly šperky, která snoubenka
si na zasnuby vzala;
a Matka byla v úžasu
nad tou výměnou, kterou viděla;
pláč člověka v Bohu,
a v člověku radost,
což jednomu i druhému
(předtím) bývalo tak cizí.^{II}

Písně duše

1. V té noci zastřené,
s plameny lásky, zprahlá v úzkostech,
ó štěstí nad štěstí!
Vyšla jsem, nespátřili mne,
když ve spánku můj dům spočinul ztišeně.
2. S jistotou, ve skrytu tmy,
po tajemném žebříku, v přestrojení,
ó štěstí nad štěstí!
ve skrytu tmy a v přilbici,
když ve spánku můj dům spočíval utišený.
3. V té temné noci, ve štěstí
ukrytá, že neviděl mne nikdo,
nespatřila jsem nic,
bez strážce, ani světlo,
jen to, co v srdci mi žhnulo.
4. A ono střežilo mne
a vedlo jistěji než světlo polední,

tam, kde už čekal na mne,
kdo dobře znám je mi,
na místech, kam nikdo nevstoupí.

5. Ó noci, střežila jsi!

Ó noci dražší nad jitřní ráno!

Ó noci, spojila jsi

Milovaného s milovanou,

Milou v Milovaného přetvořenou!

6. Na pevných prsou mých, v květech,
jež zcela pro Něho jen jsem uschovala,
tak usnul mi

a já jej zkolébala,

okénkem přilbice cedrový vítr zavál.

7. Ten vítr z hradeb cimbuří,

když jsem Mu vlasy probírala,

svou jasnozřivou dlaní

mně hrdlo zraňoval

a ustrnout mým všechněm smyslům dal.

8. Pozbyla jsem jich, v zapomnění

k Milovanému jsem naklonila tvář,

opuštěna, je skončeno s vším,

ponechána je starost má

mezi liliemi zapomenutá. ^{III}

English anotation:

Trinitary Theology of Eucharist in the Poem „For I know well the Spring“.

The first part of the thesis is devoted to the life of St. John from the Cross, especially to his experience of being jailed in Toledo where he composed the poem „For I know well the spring“. The literal, theological and mystical interpretation of the above mentioned poem forms the second part of the thesis. The mystical experience of the eucharist, as was lived out by St. John of the Cross and that is described in this poem, is interpreted through expressions of Church Fathers. The third part deal with connection points between mystics and poetry. The influence of other historical persons on the personality of St. John of the Cross and his way of thinking is discussed as well.

Key words:

- 1) Mystical poetry
- 2) Theology
- 3) Eucharist
- 4) The Dark Night
- 5) Contemplation

^I Srov. Sv. Jan OD KŘÍŽE, *Poezie*, přeložil Gustav Francel, Kostelní Vydří: KN, 1992, s. 53.

^{II} Překlad O. Pavla Vojtěcha Kohuta OCD.

^{III} Srov. *Temná noc*,... s. 35.